

Milyen legyen a székesfőváros csatornarendszere?

Tervek, viták

1869-ben Sir Morton Peto angol vállalkozó megbízására **Sir J. W. Bazalgette**, London főmérnöke tervet készített Pest csatornázásának javítására. A terv sok pozitívuma mellett nem számolt az 1867. évi Ausztriával történt kiegyezést követő rendkívül gyors iparfejlődésre, a lakosság számának rohamos növekedésére és a székesfőváros 1873. évi létrejöttére. 1870-ben megalakult a **Fővárosi Közmunkák Tanácsa**. Feladatául kapta a városfejlesztés-és építés tervezésének, költségvetésének, építésének összehangolását. A csatornázás, a szennyvízkérdés a 2. ügyosztály hatáskörébe került.

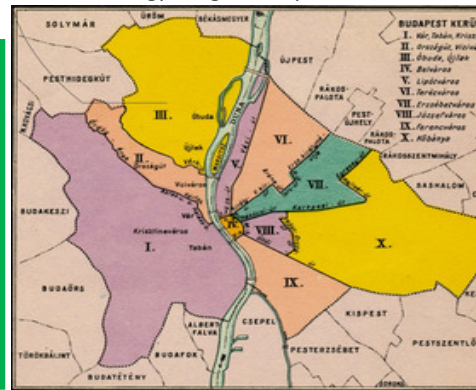

1867-ben a vesztes szabadságharc és az önkényuralom évei után kiegyezett Ausztria és Magyarország. Ez megnyitotta hazánk számára a fejlett világhoz történő felzárkózás lehetőségét.

1873-ban Pest Buda és Óbuda egyesülésével megszületett a Magyar Királyság székesfővárosa **Budapest** és elkezdődhetett egy világáros építése.

Budapest 1873-ban

1873 januárjában a Fővárosi Közmunkák Tanácsa közzé tette a Bazalgette terv bírálatát, egyúttal megjelentette **Reitter Ferenc** Pest – Buda és Óbuda egész területére vonatkozó csatornázási tervét.

Reitter Ferenc magyar mérnök
1813 – 1874

Reitter Ferenc abból indult ki, hogy „..... Egy olyan nagy város amely nagyszerű fejlődésének csupán a kezdetén van, ...hivatva van nemcsak a jelenlegi szükséglet, hanem a következő évszázad igényeinek is megfelelni.....”

Reitter a pesti oldalon több kérdésben egyetértett Bazalgette-vel, de már számolt az akkori méretű fővároshoz közeli városok, falvak: Újpest, Rákosszentmihály, Cinkota, stb. csapadék-és szennyvízelvezetésével is. Javasolta, hogy a szennyvizet egy medencébe gyűjtsék, ahonnan kis vízállásnál gravitációsan, magas vízállásnál szivattyúval juttassák a Soroksári-Duna-ágba. A kiépítendő főgyűjtő csatornák esetét 0,4 ezrelékesre, a folyási sebességet 0,9 m/sec-ra javasolta.

Reitter Ferenc Buda és Óbuda csatornázását is megtervezte. A Dunával párhuzamosan főgyűjtő építését javasolta a Flórián tértől a mai Petőfi-hídig.

Egyik nem megvalósult terve, hogy bécsi mintára Duna-csatorna létesüljön a mai Nagykörút vonalában. Ez a tervjavaslat az áruszállítást vízi úton oldotta volna meg, az akkori egyre nagyobb forgalmú lovas-szekeres megoldás helyett.

A szennyezett víz útja az ókortól napjainkig

©

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa deklarálta, hogy „e csatornázási munkákat milliókba fog kerülni és az századok tartamára készül”

majd javasolta, hogy a város hirdessen tervpályázatot. 1875 márciusában felkérték Bodoky Lajost, Durand, Clay és Mille francia mérnököket, Lechner Lajost és Vogler Józsefet, hogy a Reitter-féle elgondolások alapján, készítsék el a csatornázási terveket. Az összegyűjtött javaslatok alapján **Martin Ottót** bízták meg az általános, végleges csatornázási terv elkészítésével.

www.vizinform.hu
www.facebook.com/vizinform.hu
www.instagram.com/vizinform.hu

Egyesített legyen, vagy elválasztott?

Ez a kérdés minden város csatornázásának tervezésekor felvetődik. Az egyesített rendszer a szennyvizet és a csapadékot egy hálózaton vezeti el, míg az elválasztott rendszereknél a csapadéknak külön csatornarendszert építenek ki. Mindkét rendszernek vannak előnyei és hátrányai. A XIX. századvégi budapesti tervek az egyesített rendszer mellett tették le voksukat.

Ma a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. egyesített rendszerű hálózatára, kisebb, elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna-rendszerek csatlakoznak.

Az 1872 – '73 évi kolerajárvány, az 1875. évi özönvízserű esőzés és az 1876. évi árvíz pusztításai döntésre kényszerítették a „Pató Pál” gondolkozású városvezetőket és a tervek alapján végre elkezdődhetett a kor követelményeinek megfelelő csatornarendszer kiépítése Budapesten.

Az elöntött Fő utca Budán 1876-ban

Tarr László: Délibábok országa
Magyar Helikon, Budapest, 1976, 304. oldal.

A főgyűjtő csatornák, a szivattyú-gépházak építése mellett a XIX. század utolsó évtizedeiben már komolyan foglalkoztatta a szakembereket a szennyvíz megtisztításának és hasznosításának hatalmas kihívása, melyekre a megoldásokat csak a XX. században találták meg.